

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คนส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า ในการที่จะหาทางให้เด็กเป็นสมาชิกของสังคมได้มีโอกาที่จะดำรงชีวิตในสังคม และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ได้อย่างมีความสุขนั้น ย่อมทำได้โดยให้เข้าโรงเรียนซึ่งเรียกว่า การศึกษาในระบบ (Formal Education) รัฐมีหน้าที่รับผิดชอบในการที่จะกำหนดแนวทางการศึกษาอบรมและวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เยาวชนของชาติได้เจริญงอกงามเป็นไปตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ในการดำเนินการที่จะให้เป็นไปตามแนวกังกล่าว จึงจำเป็นที่จะต้องกำหนดแนวในการดำเนินการไว้¹ โดยเฉพาะหลักสูตรซึ่งเป็นแกนสำคัญของระบบการศึกษา เพราะหลักสูตรได้รวบรวมกิจกรรมและประมวลประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียนเข้าไว้ด้วยกันทั้งหมด ความสำคัญของหลักสูตรเป็นเสมือนหัวใจของการศึกษาที่ใช้ในการพัฒนาคน²

¹ บันลือ พฤกษ์วัน, การประถมศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2519), หน้า 85.

² วิจิตร ศรีสะอ้าน, "ปรัชญาการศึกษากับการพัฒนาหลักสูตร," ในประมวลบทความเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2517), หน้า 101.

เนื่องจากการมุ่งที่จะใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการที่จะให้เกิดประโยชน์ ส่วนบุคคลและส่วนรวมให้มากที่สุด การจัดการศึกษาจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับสภาพ สังคมในปัจจุบัน เพราะความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนแนว ความคิดใหม่ทางการศึกษาได้เกิดขึ้นอยู่เสมอ อีกทั้งปัญหาต่าง ๆ ก็เกิดตามมาอยู่ตลอดเวลา การจัดทำหลักสูตรระดับต่าง ๆ หรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักสูตรให้ เหมาะสมกับสภาพของสังคม จึงเป็นกระบวนการที่จะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ มากขึ้น โดยเฉพาะหลักสูตรประถมศึกษาเป็นแนวทางสำคัญที่จะวางรากฐานการศึกษา และพื้นฐานอาชีพให้ผู้ที่อยู่ในวัยเรียนได้ประสบการณ์ทั้งหมดอันเป็นพื้นฐานที่มีประโยชน์ใน การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

หลักสูตรประถมศึกษาฉบับ พ.ศ. 2503 ใช้กันมานานจนปัจจุบันนี้รวม 17 ปีแล้ว ซึ่งอายุการใช้ยิ่งนานมากขอบกพร่องก็มักปรากฏให้เห็นตามวันเวลาที่ผ่านไป หลักฐาน แน่ชัดคือรายงานการวิจัยของสถาบัน หน่วยงานต่าง ๆ ที่ชี้ให้เห็นจุดอ่อนของหลักสูตร ฉบับนี้ นอกจากนั้นแล้วในช่วงระยะ สิบกว่าปีที่ผ่านมา สังคมไทยมีการ เปลี่ยนแปลงใน หลาย ๆ ทาง ถ้ายังขึ้นใช้หลักสูตร เก่านี้อยู่น่ากลัวว่าคนไทยสมัยต่อไปจะปรับตัวไม่ทัน ต่อความผันผวนความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนวิทยาการและเทคโนโลยีทั้งหลาย ซึ่งมีผลต่อความอยู่รอดของประเทศชาติโดยส่วนรวม หลายฝ่ายได้เสนอและเรียกร้องให้ กระทรวงศึกษาธิการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษาทันที¹

¹ บุญเสริม ฤทธิภิรมย์, "ความแตกต่างระหว่างหลักสูตรเก่าและหลักสูตรใหม่" มิตรครู 18 (สิงหาคม, 2519), หน้า 21.

การพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้หลักสูตรประโยคประถมศึกษา พ.ศ. 2503 จนถึงปัจจุบันกรมวิชาการ กรมสามัญศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรดังกล่าวเป็นลำดับมา กล่าวคือ เมื่อประกาศใช้หลักสูตรแล้วกรมวิชาการได้จัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรและแบบเรียนครบทุกวิชา กรมสามัญศึกษาจัดทำประมวลการสอน คู่มือครู โครงการสอน และอบรมครูให้สอนวิชาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น¹

ในปี พ.ศ. 2506 และ 2507 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร ได้ร่วมมือกับกรมสามัญศึกษาและกรมวิชาการ ทำการวิจัยประสิทธิภาพของหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับ พ.ศ. 2503

ในปี พ.ศ. 2508-2509 กรมสามัญศึกษาได้วิจัยผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรประถมศึกษา

ในปี 2510 กรมวิชาการได้ประชุมศึกษานิเทศก์ ครูใหญ่ ครู และนักวิชาการ เพื่อค้นคว้าหาข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุงของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503

ในปี 2511 กรมสามัญศึกษาได้ประชุมศึกษานิเทศก์และอบรมครูตลอดจนการผลิตัวสื่หลักสูตร เพื่อปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2521), หน้า ก-ง.

สืบเนื่องจากการค้นคว้าดังกล่าวระหว่าง พ.ศ. 2512-2513 กรมวิชาการได้
ประชุมวิทยากรของกรมเพื่อประมวลข้อดี และข้อที่ควรปรับปรุงของหลักสูตร รวมทั้ง
การศึกษารูปแบบของหลักสูตรซึ่งคาดว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา
ต่อไป

ในปี 2513 กระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุง
หลักสูตร (กปส.) ทำเนิงานปรับปรุงหลักสูตรซึ่งต่ำกว่าระดับปริญญาตรีที่อยู่ในความ
รับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ คณะกรรมการดังกล่าวได้พิจารณาองค์ประกอบสำคัญ
ที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรคือ แผนการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
ต่อมาคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตร
ประถมศึกษา เพื่อพิจารณาข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุงหลักสูตร คณะอนุกรรมการ
นี้ได้ประมวลข้อมูลจากการรายงานการวิจัย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ
และเสนอรายงานการวิเคราะห์ หลักสูตรในต้นปี 2514

ต้นปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ได้แต่งตั้ง
คณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา คณะอนุกรรมการนี้ได้รวบรวมความคิดเห็น
จากรายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษาและจากแหล่งต่าง ๆ นำมาศึกษาและกำหนด
จุดหมายหลักการ โครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษาขึ้นเป็นแนวทางในการดำเนินงาน
ปรับปรุงหลักสูตร ต่อมาจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิบัติงานยกร่างเนื้อหาหลักสูตรประถม
ศึกษา ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตรการวัดผล จิตวิทยา เทคโนโลยี
ทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ศึกษานิเทศก์ ครู ทั้งที่เป็นเอกชน ผู้แทน
หน่วยราชการ องค์กรต่าง ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ เป็น
ผู้ประสานงานและเลขานุการ เพื่อยกร่างหลักสูตร กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐาน
อาชีพ

ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2517-สิงหาคม 2519 คณะปฏิบัติงานทั้ง 4 คณะนี้ ได้ดำเนินการยกร่างหลักสูตรประถมศึกษาชั้น และได้มีการประชุมพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข ร่างหลักสูตรซึ่งคณะกรรมการได้ยกร่างไว้แล้วนั้น โดยเชิญศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ผู้แทนมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู ผู้เชี่ยวชาญ ในแขนงวิชาการต่าง ๆ ทั้งวิชาการศึกษาและวิชาสามัญผู้แทนกรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ประถมศึกษา ครูใหญ่ ครูและคณะอนุกรรมการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา มาร่วม พิจารณาและปรับปรุงหลักสูตรเป็นยกร่างฉบับสุดท้าย เสร็จเรียบร้อยเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2518

ในปีการศึกษา 2519 กรมวิชาการได้นำหลักสูตรออกไปทดลองใช้ในชั้นประถม ปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2520 ทดลองใช้ประถมปีที่ 1 และ 2 และในปีการศึกษา 2521 ทดลองชั้นประถมปีที่ 1, 2 และ 3 ในโรงเรียนสังกัดต่าง ๆ จำนวน 25 โรงเรียน ในเขตการศึกษา 1, 3, 5, 6, 8, 10 และส่วนกลาง และกรมสามัญศึกษาได้ทดลอง หลักสูตร เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาหลักสูตร และให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการ ของท้องถิ่นอีก 40 โรง รวมทั้งสิ้น 65 โรงเรียน

เมื่อการทดลองผ่านไปแล้ว กรมวิชาการได้ปรับปรุงหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรฯ และวิเคราะห์หลักสูตรฉบับที่ยกร่างแล้วใหม่ตั้งแต่ชั้นประถมปีที่ 1-6 เพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่างส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตร เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นด้วยความมีเหตุผล และมีกระบวนการวิธีการที่สอดคล้องกับหลักวิชาและสภาพความเป็นจริงของบ้านเมือง จึง เชื่อว่าน่าจะเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาวการณ์ของสังคมและบ้านเมืองยุคนี้¹

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, หลักสูตรใหม่ เอกสารแนะนำหลักสูตร ประถมศึกษา 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทางหุ่นส่วนจำกัดเซ็นทรัลเพรสศึกษา การพิมพ์, 2520), หน้า 40.

ระหว่างเดือนพฤษภาคม-สิงหาคม 2520 กรมวิชาการได้วิเคราะห์และหลอม
สาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ระยะที่ 4 ตลอดจนนโยบายการศึกษาของรัฐบาลชุดปัจจุบันไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 หลังจากนั้นจึงได้แก้ไขปรับปรุงร่างหลักสูตรเป็นครั้งสุดท้าย ระหว่าง
เดือนสิงหาคม-กันยายน 2520 จากนั้นได้เสนอคณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร
ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อพิจารณาอนุมัติใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
ทั่วประเทศ ซึ่งได้มีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ กค. 439/2520 ให้ใช้หลักสูตร
ประถมศึกษา พุทธศักราช 2520 เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2520¹

จากนั้นได้ออบให้กรมวิชาการจัดเตรียมทำสื่อการเรียน อุปกรณ์การเรียน
การสอน และแผนการอบรมครู แต่เนื่องจากงานการศึกษาเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน
จึงได้จัดให้มีคณะกรรมการอำนวยการใช้หลักสูตรขึ้นประกอบด้วยอธิบดีจากทุกกรมที่เกี่ยวข้อง
เป็นกรรมการ มีรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมวิชาการ
เป็นกรรมการและเลขานุการ รองอธิบดีกรมวิชาการเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
กรรมการคณะนี้คือยูเคดูแลการดำเนินการ ประสานงานและติดตามผลการดำเนินงาน
ได้ดำเนินงานโดยมีหลักการดังนี้

1. อบรมผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
เช่น ศึกษาธิการอำเภอ หัวหน้าหมวดหัวหน้าส่วนการศึกษา ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษา
ธิการเขต เพื่อทราบหลักการ แนวทาง จุดหมายและโครงสร้างของหลักสูตรใหม่
ให้สามารถติดตามนิเทศและชี้แนะครูได้

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา 2521 หน้าพิเศษก่อนคำนำ.

2. สัมมนานักการปกครองและผู้นำส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ทราบความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนหลักสูตรและให้ทราบทิศทางของหลักสูตรใหม่ เพื่อจะได้สนับสนุนได้ถูกต้อง
3. อบรมครูใหญ่ทุกคนในระดับประถมศึกษา เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
4. อบรมครูประถมศึกษาที่ครูใหญ่เลือกเพื่อช่วยครูใหญ่ในด้านการเรียนการสอน อีกโรงเรียนละ 1 คน จำนวนประมาณ 32,000 คน

นอกจากนี้หน่วยงานเจ้าสังกัด เช่น กรมสามัญศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการศึกษาเอกชนยังได้จัดการอบรม ประชุมสัมมนา ครูผู้สอนเพิ่มเติมตามกำลังอีกด้วย¹

สำหรับการอบรมครูใหญ่และครูนั้น อยู่ในความรับผิดชอบของกรมศึกษาธิการ โดยวิทยาลัยครูทั้ง 36 แห่ง เป็นศูนย์ดำเนินการอบรม จัดการอบรมครูใหญ่และครูในโรงเรียน จำนวนรวมกันประมาณ 62,000 คน ซึ่งสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล กรมสามัญศึกษา ตำรวจตระเวนชายแดน และโรงเรียนราษฎร์ โดยให้เสร็จสิ้นก่อนปีการศึกษา 2521 โดยใช้ช่วงเวลาระหว่างปีภาคเรียน 2 เดือน คือ เดือนเมษายน และพฤษภาคม ใช้วิทยากรระดับ 1 180 คน วิทยากรระดับ 2,915 คน โดยมีวิธีดำเนินการดังนี้

1. การสร้างวิทยากรระดับ 1 ให้วิทยาลัยครูคัดเลือกอาจารย์จากวิทยาลัยครู 2-3 ท่านรวมวิทยาลัยละ 5 ท่าน ส่งมาอบรมเป็นวิทยากรระดับ 1 กับกรมวิชาการ ใช้เวลาอบรม 10 วัน ตั้งแต่วันที่ 15 สิงหาคม 2520 ณ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร วิทยากรระดับ 1 จะมีทั้งหมด 180 คน

¹ ไก่วิท วรพิพัฒน์, "หลักสูตรฉบับทยอยหลังเข้าคลอง," มิตรครู 15(สิงหาคม 2521), หน้า 11.

2. การสร้างวิทยากรระดับ 2 เมื่อวิทยากรระดับ 1 เสร็จสิ้นการอบรมแล้ว มีหน้าที่ไปสร้างวิทยากรระดับ 2 เพื่อให้วิทยากรระดับ 2 นี้เป็นผู้ดำเนินการอบรมครู ในระดับประถมศึกษาต่อไป โดยให้วิทยาลัยครูเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าเงินการอบรมวิทยากร ระดับ 2 ซึ่งจะต้องมีจำนวนแต่ละวิทยาลัยครูไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนครูในระดับ ประถมศึกษาในเขตรับผิดชอบของแต่ละวิทยาลัย แต่จะมีจำนวนรวมกัน 915 คน ใช้เวลา อบรม 10 วัน ระหว่างเดือนตุลาคม 2520 วิทยากรระดับ 2 นี้ คัดเลือกจากอาจารย์ วิทยาลัยครู ครูใหญ่ หรือครูในโรงเรียนสาธิต ศึกษาพิเศษ หรือครูใหญ่ หรือครูใน โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตรับผิดชอบของวิทยาลัยครู

3. การอบรมครูในระดับประถมศึกษา วิทยาลัยครูเป็นศูนย์ดำเนินการอบรม แต่อาจจะใช้สถานที่อบรมที่วิทยาลัย หรือที่ว่าการอำเภอในเขตรับผิดชอบ โดยวิทยากร ระดับ 2 เป็นผู้ให้การอบรม ในขั้นนี้ให้แบ่งวิทยากรระดับ 2 ออกเป็นทีม ๆ ละ 5 คน และแบ่งกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมกลุ่มละ 50-55 คน ใช้เวลาในการอบรมหลักสูตรละ 5 วัน ใช้เวลาทั้งหมด 2 เดือน (มีนาคม 2521 - พฤษภาคม 2521)

4. ให้วิทยาลัยครูจัดให้มีการวัดผลก่อนและหลังการอบรมด้วย¹

การอบรมเพื่อใช้หลักสูตรใหม่นี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับผู้เข้ารับการอบรม ดังปรากฏในคำกล่าวเปิดอบรมวิทยากรที่จะไปให้การอบรม เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ของประธานการอบรม นายสมาน แสงมะลิ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2520 ว่า เนื่องจากงบประมาณเกิมนั้นเป็นเงินถึงหลายร้อยล้านบาท แต่เนื่องจากสถานการณ์เศรษฐกิจของบ้านเมืองไม่อำนวย ก็ให้มีการเปลี่ยนหลักการ วิธี อบรมครูและจำนวนคนที่ จะเข้ารับการอบรม เกิมนั้นได้ว่าจะอบรมครูไปที่ละชั้น ชั้นประถม

¹โครงการอบรมครูใหญ่และครูในโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อใช้หลักสูตรใหม่, เอกสารโรเนียว หน้า 6.

ปีที่ 1 ปีต่อไปชั้นประถมปีที่ 2 ไปตามลำดับเพื่อจะได้ให้ครูทุก ๆ คนนั้นได้มีความเข้าใจ เรื่องของหลักสูตรและวิธีสอน สถานการณ์เศรษฐกิจนั้นไม่อำนวย จึงได้มีการเปลี่ยนแปลง ในด้านการอบรมเสีย โดยจะไม่อบรมครู แต่จะอบรมผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ ของกลุ่มโรงเรียน ให้มีคนที่เข้าใจในเรื่องของหลักการ หลักสูตร วิธีสอนตามหลักสูตรใหม่ โดยจัดหาผู้มีคำแนะนำต่าง ๆ ให้¹

การอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นี้ เป็นการอบรมแบบ ทยอยทอดกันเป็นชั้น ๆ ถึง 4-5 ชั้น กล่าวคือ กรมวิชาการให้การอบรมวิทยากรระดับ 1 ให้การอบรมวิทยากรระดับ 2 วิทยากรระดับ 2 ให้การอบรมครูใหญ่ ครูชั้นประถมปีที่ 1 และฝ่ายวิชาการกลุ่มโรงเรียน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้จัดสรรงบประมาณ เพื่ออบรมครูวิชาการของโรงเรียนประถมเพิ่มเติมโรงเรียนละ 1 คน ดังนั้นแสดงว่า ครูชั้นประถมปีที่ 1 จะได้รับการอบรมไม่ครบทุกคน จะมีครูส่วนหนึ่งได้เป็นผู้สังเกตการณ์ อบรมหลักสูตรอีกส่วนหนึ่งจะต้องรับการถ่ายทอดจากครูใหญ่หรือครูวิชาการ และศึกษาจาก หนังสือคู่มือต่าง ๆ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้เกิดข้อวิตกว่า การอบรมถ่ายทอดกันหลาย ชั้นตอนนี้ เมื่อหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ถูกนำไปใช้ในโรงเรียนจริง ๆ แล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมปีที่ 1 จะได้รับความรู้ความเข้าใจและมีความ มั่นใจในการใช้หลักสูตรใหม่เพียงใด

การปรับปรุงหลักสูตรไม่ว่าจะกระทำด้วยความละเอียดรอบคอบและระมัดระวังเพียงใด ถ้าไม่คำนึงถึงผู้ใช้หลักสูตร คือผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน หลักสูตรนั้นอาจล้มเหลวได้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำหลักสูตรประถมศึกษาใหม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ประการ เช่น ความเข้าใจและความเห็นชอบในหลักสูตรของครูใหญ่ ครูผู้สอน ตลอดจน

¹ กรมวิชาการ, คู่มืออบรมผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ เอกสารโรเนียว,

ผู้เกี่ยวข้อง การนำไปปฏิบัติได้ในสภาพที่เป็นจริง การปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับท้องถิ่น และที่สำคัญก็คือ การที่ครูจะต้องเข้าใจและปรับสภาพตลอดจนบทบาทของตนให้เหมาะสมกับการใช้หลักสูตรใหม่ เพราะบทบาทของครูและผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเปลี่ยนไป แล้วรับเอาวิธีการใหม่มาใช้ในโรงเรียน

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและความใหม่ของหลักสูตรประถมศึกษา ทำให้เกิดข้อวิตกหลายประการ เพราะครูและผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติตามหลักสูตร เกาจนเคยชิน การสอนยึดหนังสือเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน การปรับควมละนำเอาวิธีการสอนใหม่ไปใช้นั้นจะกระทำไ้เพียงใด โดยเฉพาะครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะต้องมีควมอดทนและขยันหมั่นเพียรมากขึ้น นับตั้งแต่การศึกษาหลักสูตรคู่มือครู แผนการสอน แล้วทำบันทึกการสอน ทำอุปกรณ์การสอน เตรียมกิจกรรมใหม่ ๆ ที่จะให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนการสอนมากขึ้น เปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตร และจัดการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่มีปัญหาหรือขาดเรียน นอกจากนี้สิ่งแวดล้อมทั้งในและนอกห้องเรียนให้เหมาะสมกับหลักสูตร และอื่น ๆ ซึ่งหากครูไม่สามารถจัดทำได้ก็จะเกิดปัญหา ซึ่งจะกล่าวถึงในคานต่าง ๆ คือ

คานบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนและครูยังปฏิบัติตามหลักสูตร เกาจนเคยชินจะยอมรับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ หรือยังคงยึดการเรียนแบบเก่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของหลักสูตรหรือไม่ มีความเอาใจใส่กระทือร้อนในเรื่องหลักสูตรเพียงใด ได้จัดการคัดเลือกครูที่มีความเหมาะสมเข้ารับการอบรมหลักสูตรใหม่หรือไม่ ได้ประชาสัมพันธ์ให้ครูภายในโรงเรียน และผู้ปกครองทราบถึงวิธีการของหลักสูตรใหม่ ได้คอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาคที่เกิดขึ้นกับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือไม่ ฯลฯ

คานการเรียนการสอน ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้รับการอบรมเรื่องการสอนตามหลักสูตรใหม่ครบทุกคนหรือไม่ จะมีครูที่สอนโดยไม่ได้รับการอบรมหรือไม่ ครูจะเปลี่ยนพฤติกรรม

การสอน จัดทำกิจกรรมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมได้มากขึ้นเพียงใด การสอนที่ต้องการ จะเน้นการนำเอาช่างและเหตุการณ์มาสอนนั้น ครูสามารถทำได้เพียงใด แผนการสอน ที่กรมวิชาการ แจกนั้นครูนำมาใช้หรือเก็บรักษาไว้ในตู้ ครูได้คิดแปลงบทเรียนให้เหมาะสม กับสภาพท้องถิ่นหรือไม่ ครูสามารถจัดสภาพห้องเรียนให้นักเรียนทำกิจกรรมได้เป็นกลุ่ม หรือตามลำพังหรือไม่ ฯลฯ

ค่านการวัดผล ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใช้แบบวัดผล ป.01 และ ป.02 เป็นหรือไม่ ครูทราบหรือไม่ว่าวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมจะใช้อะไรเป็นหลักเกณฑ์ในการวัดพฤติกรรม ทาง ๆ ของนักเรียน และควรจะใช้ในเวลาใด จะสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และการเรียนการสอนได้อย่างไร และจะมีบางโรงเรียนที่ไม่ได้รับคู่มือการวัดผล แล้วครู จะแก้ไขปัญหอย่างไร ฯลฯ

ค่านสื่อการเรียน ความล่าช้าและไม่เพียงพอของสื่อการเรียนต่าง ๆ ได้ก่อให้เกิดปัญหากับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนมากเพียงใด ได้แก้ไขอย่างไร การทำ อุปกรณ์การสอนได้สอดคล้องกับหลักสูตร ครูบางคนก็ขาดทักษะ ขาดกำลังทรัพย์ และเวลา จะเป็นเช่นไร ฯลฯ

ค่านตัวนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในชนบทมักจะขาดเรียนบ่อย มีเวลา ไม่ครบ 80 เปอร์เซ็นต์ นักเรียนบางคนเคยผ่านชั้นเด็กเล็กมาแล้ว จะมีความพร้อมและ ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์พอสมควรที่จะเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ทันที แต่นักเรียน บางคนไม่เคยผ่านชั้นเด็กเล็กมาก่อน จะทำให้เด็กกลุ่มนี้ค้อยกว่าในค่านความพร้อมและ ความรู้พื้นฐาน อันจะเป็นปัญหาให้กับครูผู้สอนเพียงใด ฯลฯ

นอกจากนั้น ยังมีปัญหาอื่น ๆ ที่น่าจะเกิดขึ้น คือปัญหาของอาคารสถานที่ไม่ เพียงพอกับนักเรียน ครูไม่ครบชั้น ผู้ปกครองไม่เข้าใจหลักสูตร ศึกษาในเทศก์จังหวัด

และเขตต่าง ๆ มีจำนวนน้อย ไม่สามารถออกทำการนิเทศโรงเรียนต่าง ๆ ได้ทั่วถึง ครูผู้สอนจะเกิดความไม่มั่นใจว่าการสอน ตามหลักสูตรใหม่ของตนนั้นผลิตออกมาเพียงใด

เมื่อมีการประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษาฉบับใหม่ในปีการศึกษา 2521 จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อระบบต่าง ๆ หลายอย่าง โรงเรียนประถมศึกษาไม่ว่าจะอยู่ในสังกัดใด หน่วยงานใด จำเป็นที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงเรียนให้สอดคล้องและตอบสนองต่อจุดมุ่งหมาย และเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่กำหนดไว้¹

โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 อันเป็นจังหวัดชายแดน คือจังหวัด ยะลา สตูล ปัตตานี และนราธิวาส อันเป็นจังหวัดที่มีปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองของประชาชน แม้ประเทศไทยจะเป็นประเทศที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นจำนวนมากที่สุดก็ตาม แต่ยังมีชนกลุ่มน้อยที่ใช้ภาษาแตกต่างกับภาษาของชาติอยู่ตามจังหวัดชายแดนเป็นจำนวนมาก จังหวัดชายแดนในเขตการศึกษา 2 คือ ยะลา สตูล ปัตตานี และนราธิวาส อันมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซียนั้น ประชากรพูดภาษามาลายูเป็นส่วนใหญ่ การสอนภาษาไทยแก่ผู้ที่ไม่รู้หนังสือไทยและพูดภาษาไทยไม่ได้นั้นจึงเป็นปัญหาสำคัญ²

การวิเคราะห์ปัญหาในการบริหารการศึกษา เมื่อจำแนกตามเขตการศึกษาในภาคใต้แล้ว พบว่า เขตการศึกษา 2 มีปัญหาทางการศึกษามากที่สุด มีปัญหาเร่งด่วน

¹ กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมวิทยากรในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา, 2521, หน้า 297.

² สำนักงานศึกษาธิการเขต 2 ยะลา วารสารวิจัยทางการศึกษา (กันยายน-ธันวาคม 2519), "การวิจัยการสอนภาษาไทยแก่ผู้พูดภาษาไทยไม่ได้" หน้า 85.

ที่ควรได้รับการแก้ไขโดยเร็ว 2 ประการ คือ ปัญหาภาษาถิ่นเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนในชั้นต้น ๆ เนื่องจากนักเรียนส่วนมากเป็นชาวอิสลามใช้ภาษายาวีเป็นภาษาในครอบครัวและชุมชน ไม่ค่อยสนัดในภาษาไทย หรือบางคนอาจจะฟังและพูดภาษาไทยไม่ได้เลย จำเป็นต้องสอนภาษาไทยในด้านการพูดการฟังเสียก่อน จึงจะสอนวิชาการด้านอื่น ๆ ได้ ทำให้สิ้นเปลืองเวลาและแรงงานของครูมากกว่าปกติ ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ นักเรียนขาดแคลนเสื้อผ้าอุปกรณ์การศึกษาและอาหารกลางวัน เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน ทำให้การเรียนการสอนไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะนักเรียนขาดความพร้อมที่จะเรียนและสุขภาพร่างกายของนักเรียนไม่แข็งแรง ขาดความสดชื่นกระปรี้กระเปร่า สมองเฉื่อยชาลง ส่วนปัญหาในระดับที่ควรแก้ไขเช่น ปัญหาทางโครงสร้างของระบบบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานด้านวิชาการ งานระดับบุคคลากร งานด้านกิจการนักเรียน และงานด้านธุรการ การเงินและบริการ¹

จังหวัดยะลา สตูล ปัตตานี และนราธิวาส มีประชากร เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม 2518 รวมกัน 1,103,819 คน เป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม 828,150 คน หรือเท่ากับร้อยละ 75 ของประชากรในสี่จังหวัดนั้น² อีกทั้งยังมีลักษณะพิเศษทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และชนบประเพณีต่าง ๆ แตกต่างไปจากดินแดนในส่วนอื่น ๆ ในภาคใต้เป็นอันมาก แต่สี่จังหวัดภาคใต้อีกยังแตกต่างกันเป็น 2 ส่วนคือ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งทะเลด้านตะวันออกของแหลมมลายู เป็นดินแดนที่มีปัญหาต่าง ๆ มากกว่าจังหวัดสตูล ซึ่งตั้งอยู่ทางฝั่งทะเลด้านตะวันตก ข้อแตกต่างที่มากที่สุดคือ ประชาชนในจังหวัดสตูลพูดภาษาไทยได้เกือบทุกคน แต่ประชาชนในจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส เพียงประมาณร้อยละ 50 เท่านั้นที่พูดภาษาไทยได้

¹เฉลิม แซ่มช้อย, งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในภาคใต้ ปริญฎานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, หน้า 88.

²ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ, สี่จังหวัดภาคใต้ สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์: กรุงเทพฯ 2517, หน้า 42.

นอกจากนั้นลักษณะครอบครัว อาชีพ และการเคลื่อนย้ายของประชากรยังแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดอีกด้วย¹

ประชาชนในสี่จังหวัดภาคใต้มีถือศาสนาอิสลามเป็นส่วนมาก ชาวอิสลามเหล่านี้ยึดมั่นในศาสนามาก และเข้าสังคมเฉพาะอิสลามด้วยกัน ชนกลุ่มชนประสานทางวัฒนธรรมกับชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่น ๆ ศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนมาก เพราะศาสนาอิสลามมีบทบัญญัติครอบคลุมชีวิตความเป็นอยู่ประจำวันของอิสลามิกชนทุกคน ทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการปกครอง ชาวไทยอิสลามทางปฏิบัติอยู่ในกรอบศาสนา ความคิดเห็นต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ยาก² นอกจากนี้สังคมในสี่จังหวัดภาคใต้อ่อนไหวง่ายเพราะเรื่องชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และชนชาติติดต่อกับชนส่วนใหญ่ในชาติ ซึ่งอาจทำให้ชาวสี่จังหวัดภาคใต้มีความรู้สึกในสิทธิความเป็นคนไทยไม่สมบูรณ์นัก³

¹ คร.กมล ชาญเลขา, รายงานการวิจัยตามโครงการศึกษาสภาวะทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนในเขตพัฒนาภาคใต้, หน้า 72.

² ศรีพงษ์ สระวาสี, การพัฒนาชุมชน เอกสารการประชุมทางวิชาการของสมาคมไทย-อเมริกัน เรื่อง การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในภาคใต้ ณ จังหวัดยะลา 8-10 พฤศจิกายน 2511, หน้า 3.

³ นาย อินทรสกุล และคณะ, สรุปผลการวิจัยการศึกษาและการอนามัย 4 จังหวัดภาคใต้ เอกสารการประชุมทางวิชาการของสมาคมไทย-อเมริกัน เรื่อง "การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในภาคใต้" ณ จังหวัดยะลา 8-10 พฤศจิกายน 2511, หน้า 9

เขตการศึกษา 2 เป็นเขตที่อยู่ห่างไกลจากส่วนกลางมากที่สุด และมีชาวไทย
อิสลามอยู่เป็นจำนวนมากดังกล่าวแล้ว ความเคร่งครัดในหลักศาสนาของชาวไทยอิสลามเหล่านี้
เป็นอุปสรรคต่อการจัดและบริหารการศึกษามากพอสมควร เพราะผู้ปกครองมักจะไม่ส่งเสริม
ให้บุตรหลานของตนเข้าเรียนในโรงเรียน ดังจะเห็นได้ว่าเด็กที่เรียนอยู่ในโรงเรียนประถม
ศึกษา ร้อยละ 34.99 ต้องออกกลางคันเพราะผู้ปกครองอ้างว่าต้องการให้เด็กแต่งงาน
ตามบทบัญญัติของศาสนา ถ้าอายุ 18 ปี ยังไม่ได้แต่งงานจะเป็นบาป และในที่สุดมีเด็ก
เรียนจบชั้นประถมศึกษาตอนต้นเพียงร้อยละ 32.28 เท่านั้น เด็กเหล่านี้เข้าศึกษาต่อชั้น
ประถมศึกษาตอนปลายเพียงร้อยละ 4.06 ในขณะที่เรียนภาษายาวีและเข้าโรงเรียน
ปอเนาะถึงร้อยละ 10.56 และไปศึกษาต่อต่างประเทศร้อยละ 1.72¹ 005047

ปัญหาการศึกษาในระดับประถมศึกษาของสี่จังหวัดภาคใต้ นั้น จึงเริ่มตั้งแต่
เด็กเข้าโรงเรียน ซึ่งปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษานั้นพอสรุปได้ว่า

1. ผู้ปกครองนักเรียนจำนวนร้อยละ 55.93 พูดภาษาไทยไม่ได้
2. เด็กที่เข้าโรงเรียนใหม่ร้อยละ 48.20 ไม่เคยฝึกพูดภาษาไทยมาก่อน
ร้อยละ 38.00 ไม่ได้พูดภาษาไทยเลยเมื่อกลับไปเข้าบ้าน และร้อยละ 21.00 รู้สึก
อับอายที่จะพูดภาษาไทย
3. เมื่อเด็กออกจากโรงเรียนแล้ว 3-5 ปี ก็จะลืมภาษาไทย
4. ภาษาไทยเป็นภาษาที่ยากสำหรับคนไทยในส่วนนี้
5. เด็กมีเวลาเรียนอยู่ในโรงเรียนน้อย

¹ นาย อินทรสกุล, และคณะ, สรุปผลการวิจัยการศึกษาและการอนามัย 4 จังหวัด
ภาคใต้ เอกสารการประชุมทางวิชาการของสมาคมไทย-อเมริกัน เรื่อง "การพัฒนา
สังคมและเศรษฐกิจในภาคใต้" ณ จังหวัดยะลา 8-10 พฤศจิกายน 2511, หน้า 9-10.

6. โอกาสที่เด็กจะเรียนต่อมีน้อย เพราะผูกครองขาดเงินทุนและไม่สนับสนุนให้เรียน
7. เด็กมีภาระหนักในด้านการศึกษาศาสนาอิสลามอยู่แล้ว¹

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งนี้จึงยอมเป็นการเพิ่มปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ให้มากขึ้นจากปัญหาเดิมที่เป็นอยู่ หมายความว่าผู้บริหารโรงเรียน และครูต้องรับภาระมากขึ้นเท่าเทียมกัน เพราะส่วนใหญ่ของการเปลี่ยนแปลงเป็นความรู้ความเข้าใจ เป็นนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา ซึ่งครูใหญ่และครูชั้นประถมปีที่ 1 จะต้องทำความเข้าใจและเข้าใจเป็นอย่างมาก การจัดอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรใหม่ ใช้เวลาอันสั้นและกระตั้นกัน ความรู้ความใหม่ของหลักสูตรซึ่งมีอยู่เบาบาง จะช่วยให้ครูประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 นำไปใช้และปฏิบัติจริงได้เพียงใด อีกทั้งนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ส่วนใหญ่ในเขตการศึกษา 2 เป็นชาวไทยอิสลาม ซึ่งพูดภาษาไทยไม่ได้เลย นอกจากนี้ครูผู้ใช้หลักสูตรใหม่จะต้องเปลี่ยนวิธีสอนไปจากเดิม เปลี่ยนแปลงบทบาทและหน้าที่ของครูที่ช่วยอธิบายหน้าชั้นตลอดเวลาหันมาทำหน้าที่ในเรื่องความช่วยเหลือแนะนำ และส่งเสริมเด็กตามเอกลักษณ์ของบุคคล ครูใหญ่และครูผู้สอนยังจะต้องจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพชุมชน ความต้องการของท้องถิ่นอีกทั้งการบริหาร การนิเทศ การให้คำแนะนำ การวัดผลประเมินผลและอื่น ๆ ก็เปลี่ยนไปหมด

ตามที่ได้อธิบายมาแล้ว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาอันเนื่องมาจากการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 เป็นอันมาก ในแง่ของความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู สื่อการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล การทำวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งไปที่

¹ นาย อินทรสกุล และคณะ สรุปผลการวิจัยการศึกษาและการอนามัย 4 จังหวัดภาคใต้ เอกสารการประชุมทางวิชาการของสมาคมไทย-อเมริกัน เรื่อง "การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในภาคใต้" ณ จังหวัดยะลา 8-10 พฤศจิกายน 2511, หน้า 12.

ครูใหญ่หรือผู้ช่วยครูใหญ่ และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นสำคัญ เพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร โดยพยายามเก็บข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงที่เห็นอยู่ในขณะนั้น แล้วนำมาวิเคราะห์ สอนผลออกมาเป็นรูปงานวิจัยโดยตรง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 2 (ยะลา สตูล บัคคานี นราธิวาส) อันประกอบด้วย ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและวัสดุหลักสูตร ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู สื่อการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหนังสือ เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
2. สร้างแบบสอบถามชั่วคราว 2 ชุด สำหรับผู้บริหารโรงเรียน 1 ชุด และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อีก 1 ชุด เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเขียนเครื่องหมาย เพิ่มข้อความ มาตราส่วนประเมินค่า และคำถามปลายเปิด
3. นำแบบสอบถามฉบับชั่วคราวทั้ง 2 ชุด ไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร ประเภทละ 20 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นฉบับสมบูรณ์
4. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร ในเขตการศึกษา 2 นี้ ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 ประเภทละ 100 คน รวม 200 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มเป็นกลุ่ม (Cluster

Random Sampling) ซึ่งจะได้โรงเรียนในจังหวัดยะลา 22 โรง สุกุล 15 โรง
ปัตตานี 34 โรง และนราธิวาส 29 โรง รวม 100 โรง

5. วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยง
เบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

แนวเหตุผลที่สำคัญ

การจัดทำหลักสูตรไม่ว่าระดับใด ย่อมจะใหม่เพื่อความสมบูรณ์จริง ๆ ไม่ได้¹
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ถูกประกาศใช้ทั่วประเทศในปีการศึกษา 2521
เป็นปีแรก ซึ่งได้ผ่านวิธีการพัฒนาหลักสูตรมาอย่างมีขั้นตอน และเป็นที่ยอมรับกันว่า
เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบันมาก หัวใจการเปลี่ยนแปลงคือ กระบวนการเรียน
การสอน หมายถึง ครูและนักเรียนจะต้องมีบทบาทผิดแผกไปจากเดิม สิ่งที่ตามมาจาก
การเปลี่ยนแปลงคือ การบริหาร การบริการ การนิเทศ การวัดผลประเมินผล
และอื่น ๆ อีกหลายอย่าง นับว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบการเปลี่ยนแปลงนี้เอง
ย่อมมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งควรแก่การศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาปัญหาและเก็บข้อมูลของโรงเรียนที่การใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 นี้ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเฉพาะเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร
และวัสดุหลักสูตร ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู สื่อการเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน
และการวัดและประเมินผลเท่านั้น

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 100 คน ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 100 คน ในโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตการศึกษา 2 จำนวน 100 โรงเรียน

3. โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 2 โดยใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อมูลที่รวบรวมได้ จะช่วยให้ทราบปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียน และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 2 เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

2. ผลการวิจัยที่ได้ จะเป็นแนวทางสำหรับ กองพัฒนาหลักสูตร และเขตการศึกษา 2 ในการปรับปรุงการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในปีที่ต่อไป

คำจำกัดความ

1. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยครูใหญ่หรือผู้ช่วยฝ่ายวิชาการของโรงเรียน

2. ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หมายถึงผู้ที่สอนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3. หลักสูตรเก่า หมายถึงหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2503

4. หลักสูตรใหม่ หมายถึงหลักสูตรประถมศึกษา ฉบับแก้ไขครั้งที่ 2521
5. ป.1 หมายถึงชั้นปีที่ 1
6. ป.2 หมายถึงชั้นปีที่ 2
7. จุดหมาย หมายถึงความต้องการ โดยเฉพาะของหลักสูตร ซึ่งกำหนดขึ้นตามนี้ของหลักการ (ความต้องการพื้นฐาน) และแสดงให้เห็นผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน
8. หลักการ หมายถึงหลักพื้นฐานหรือแนวทางอันเป็นแม่บทของหลักสูตร ซึ่งจะแสดงให้เห็นเจตจำนงโดยทั่วไปของหลักสูตร
9. โครงสร้าง หมายถึงกลุ่มของสิ่งต่าง ๆ หรือเรื่องต่าง ๆ ซึ่งประกอบขึ้นเป็นหลักสูตร
10. จุดประสงค์ทั่วไป หมายถึง ความต้องการทั่วไปของแต่ละกลุ่มวิชา
11. จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม หมายถึง ข้อกำหนดที่วางไว้ในรูปของการแสดงออกที่สามารถวัดได้
12. ความคิดรวบยอด คือหลักวิชาหรือความรู้สำคัญ หรือความเชื่ออันเป็นพื้นฐาน ซึ่งจะนำไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้ได้ประการหนึ่ง และซึ่งจะช่วยในการกำหนดเนื้อหา รายละเอียดของหลักสูตร ได้กับประการหนึ่ง
13. บูรณาการ คือการสัมพันธ์แผนการสอนของมวลประสบการณ์ทั้ง 4 กลุ่ม เข้ามารวมเป็นกลุ่มหรือหน่วยเดียวกัน เพื่อสอนเป็นรายสัปดาห์หรือรายวัน
14. คาบเวลา คือเวลาที่ใช้ในการสอนคาบละ 20 นาที
15. เอกสารหลักสูตรคือ เอกสารที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้น ประกอบการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 เช่น หลักสูตร แผนการสอน คู่มือครูในการสอน กลุ่มวิชาต่าง ๆ คู่มือการวัดและประเมินผล เป็นต้น
16. วัสดุหลักสูตร หมายถึงเอกสารที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการจัดทำขึ้น เช่นหนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ หนังสือส่งเสริมการอ่าน แบบฝึกหัด บัตรงาน แผนภาพ เป็นต้น
17. สื่อการเรียนคือ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนการสอนบรรลุตามจุดหมายที่วางไว้